

Al palau de Paduren regnava una gran quietud, des que hi havia arribat tanta desgràcia. La gran casa ocre, amb la seva voluminosa teulada estranyament bombada, s'alçava silenciosa i una mica funesta entre els castanyers pelats. Les pilastres estriaven la façana marró com arrugues profundes en un rostre vell. A l'escalinata jeia un setter negre, que estirava les quatre potes i provava d'escalfar-se al sol esmorteït de novembre. De tant en tant, una criada o un mosso d'estable travessaven el pati a poc a poc i amb indiferència. Semblava que ningú tingués pressa. En Mahling, el vell cotxer de barba blanca, estava recolzat a la porta oberta de l'estable i badallava. En Garbe, el jardiner, s'havia aturat a la porta oberta del jardí; amb la cara molt ben afaitada, feia una ganyota desdenyosa, parpellejant al sol. Després, els dos homes van començar a anar l'un cap a l'altre, es van aturar a mig camí, entre l'estable i el jardí, es van dir unes quantes paraules, van callar, van escopir i van deixar caure unes quantes paraules més.

A l'altra banda de la casa es va obrir una porta de vidre que donava directament al jardí, i el senyor del castell, el baró von der Warthe, va sortir en una cadira de rodes empesa pel seu criat Christoph. Molt ben embolicat amb les seves pells i una gorra de pell al cap, la figura encorbada es gronxava suaument a la cadira d'una banda a l'altra. Estava molt pàl·lid i, al seu rostre, en la severa simetria adquirida a còpia d'una avorrida desídia, només hi des-

tacaven els ulls, encara extraordinàriament blaus i clars. Al costat de la cadira de rodes caminava amb solemnitat la germana del baró, la senyora Arabella, alta i prima, amb el seu abric negre i el vel de dol voleiant, la cara llarga i esmolada entre els cabells blancs i estufats amb la ratlla al mig. I així van recórrer els camins humits del parc, damunt els quals crepitaven les fulles de tardor. Queien gotes dels arbres i les capçades eren plenes de sorolloses cornelles. En Christoph enfonsava la barbeta dins el coll obert de la lliurea i esbufegava una mica per l'esforç d'empènyer la cadira. Llavors es va aturar de sobte: el seu senyor havia fet un gest amb la mà; el baró va alçar la vista cap a la seva germana i va dir amb una veu que va sonar entre enfadada i afligida:

—Digues, Arabella: la Dachhausen, de quina família és?

—És una Birkmeier, els fabricants —va respondre la dama, tranquil·la i d'una manera mecànica.

Satisfet, el baró va deixar caure el cap, i en Christoph va tornar a empènyer la cadira.

I en canvi, poques setmanes abans, Paduren havia estat el centre de la vida aristocràtica de la regió, i el baró Siegwart von der Warthe havia exercit un domini discret, però inqüestionable, sobre els seus semblants. Aquest senyor menut i rabassut, de rostre sever i solemne, que les patilles i els cabells blancs encerclaven com una aurèola de plata, havia estat la consciència d'aquest cercle aristocràtic. De càrrecs públics, no en volia ocupar, i a les reunions callava. «No soc d'alternar a les llotges de platea», acostumava a dir, però, això no obstant, la seva opinió sempre era decisiva, i en qualsevol qüestió d'importància la pregunta principal era: «Què en diu en von der Warthe?». En qüestions de política i d'agricultura, en assumptes de família i en duels, sempre tenia l'última paraula. Prestava diners a aquells que en necessitaven i que considerés dignes de merèixer-los, i vetllava rigorosament per-

què els vells costums cavallerescos no es perdessin. Quan el baró von der Warthe aixecava les seves celles d'ancià, feia davallar la mà oberta a l'aire, com si tanqués la tapa d'un taüt, i deia en veu baixa: «Hmmm, sí... és una llàstima, però aquest home ja està acabat», aleshores aquell home estava acabat de debò a la regió.

El baró era perfectament conscient de la seva posició, i en gaudia, i això va ser potser l'única alegria veritable de la seva vida. Mostrar-se sempre digne, però benèvol, ser apreciat i una mica temut, pot ser un gran avantatge, però fa que un es torni sorrut i solitari. Això donava al baró una expressió majestuosa i una mica malcarada; feia l'efecte que no es podia deixar anar mai i que, de vegades, això li resultava incòmode. En Dietz von Egloff, que adorava parlar irrespectuosament dels senyors més ancians, deia: «Encara que sigui per una vegada, la cara del vell Warthe bé es mereixeria fer les ganyotes que li vingués de gust, per bé que fos només durant una hora, per poder descansar una mica d'aquesta dignitat sempiterna». Al baró li agradava tenir diversió al seu voltant. Les seves caceres i el seu vi negre eren famosos, però no podia deixar d'adonar-se que tothom passava les millors estones justament quan, per casualitat, ell no hi era present. Això de vegades l'entristia una mica, per bé que no ho volia reconèixer, i estava convençut que havia triat la millor posició: la saviesa, la dignitat i el poder. Els joves no l'apreciaven; en les seves trobades se'n reien i l'anomenaven «el baró Discursets». Tanmateix, el temien i, quan tenien dificultats, sempre hi recorrien. Els senyors grans l'admiraven i escoltaven les seves paraules com si fossin l'Evangeli.

Davant la llar de foc, quan fumava el cigar de la tarda, al baró li agradava explicar al seu vell amic, el baró Port, de Witzow, els seus principis:

—Opinions! Avui dia el jovent vol tenir opinió de tot. Ara bé, no nego que hi pugui haver opinions que siguin ben bones i vàli-

des per als altres. Al capdavant no tothom ha de ser noble. Però per a nosaltres hi ha unes opinions i uns principis que són els certs i els correctes, i no perquè ens ho hagi demostrat ningú, sinó perquè nosaltres volem que siguin aquests els correctes. A mi no cal que em demostrin ni que m'expliquin res. Jo vull que això i això altre sigui cert i correcte, perquè si fos fals jo ja no seria en von der Warthe i tu no series el von Port que ets, sinó que tots dos seríem uns vells sonats. Ho veus? Això és el que volia dir.

Quan el seu amic començava a parlar, el baró Port s'espolsava el lleu sopor de la migdiada, inclinava endavant el seu tronc pesant, es posava les mans al costat de les orelles i escoltava atentament. Quan s'acabava el discurs, donava uns copets al genoll del baró von der Warthe i deia:

—Tornes a tenir raó, amic meu.

Lavors els dos senyors es reclinaven a les seves butaques i fumaven satisfets els seus cigars.